

Piotr Pabjanek
Łukasz Stefaniak
Ewa Wasiak
Konfraternia św. Jakuba Apostoła
przy katedrze polowej WP

Polskie aspekty Camino. Pielgrzymka „Z Podlasia do Warszawy” po Drogach św. Jakuba

22 września 2018 roku Konfraternia św. Apostoła Jakuba Starszego przy Katedrze Polowej Wojska Polskiego w Warszawie rozpoczęła pielgrzymkę weekendową „Z Podlasia do Warszawy – ze św. Jakubem, bł. ks. Jerzym Popiełuszko, bł. ks. Ignacym Kłopotowskim i Cz. Sł. Bożym kard. Stefanem”. Pielgrzymi szli w intencji kanonizacji bł. ks. Jerzego Popiełuszki i bł. ks. Ignacego Kłopotowskiego oraz beatyfikacji Prymasa Tysiąclecia. Pielgrzymka zakończyła się w maju 2019 roku w Warszawie – u grobu Stefana kard. Wyszyńskiego w bazylice archikatedralnej pw. św. Jana Chrzciciela i przed grobem bł. ks. Jerzego Popiełuszki przy kościele pw. św. Stanisława Kostki.

W sobotę 22 września 2018 roku pielgrzymi jakubowi dotarli do Sztabina (diecezja ełcka) na Podlasiu. W tamtejszym kościele pw. św. Jakuba Apostoła rozpoczęli pielgrzymkę „Z Podlasia do Warszawy”. Miejscowy proboszcz ks. Krzysztof Bronakowski powitał pielgrzymów i przybliżył im historię kościoła, którego budowa rozpoczęła się w 1905 roku. Ks. Bronakowski modlił się z pątnikami i na zakończenie udzielił wszystkim błogosławieństwa na pątniczy trud. Tak umocnieni duchowo, piechurzy wyruszyli w drogę, w kierunku Doliny Biebrzy. Szli przez Horodniankę, Ciemne, Le-

śniki, Laudańszczyznę, by dotrzeć do wsi Okopy, gdzie urodził się bł. ks. Jerzy Popiełuszko. Pielgrzymi zatrzymali się przy kapliczce, wybudowanej naprzeciwko domu rodzinnego kapłana. Obok kapliczki umieszczono głaz, a na nim tablicę z napisem: „Dla upamiętnienia miejsca urodzenia i 10-tej rocznicy męczeńskiej śmierci Ks. Jerzemu Popiełuszce duszpasterzowi ludzi pracy Solidarność Region Białystok 1994”.

Z Okopów droga wiodła do Suchowoli – miasta królewskiego, założonego w XVI wieku. Pątnicy opuścili na krótko Suchowolę i pośród zielonych malowniczych nadbiebrzańskich łąk, lasów i pól doszli do miejscowości Zabiele, gdzie zakończyli sobotnią wędrówkę i wrócili na nocleg do Suchowoli.

Drugi dzień pielgrzymki rozpoczęła Msza św. sprawowana przez miejscowego wikariusza ks. Piotra Żywno w kościele parafialnym pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Suchowoli. Celebrans na wstępie powitał grupę Konfraterni św. Jakuba, której dwóch członków włączyło się w sprawowanie liturgii – Piotr Szarko czytał lekcje oraz modlitwę powszechną, a jego syn Jan Paweł służył przy ołtarzu ubrany w pielgrzymią pelerynę. Na porannej Mszy św. była również Teresa Boguszevska (z d. Popiełuszko), siostra bł. ks. Jerzego. Na prośbę celebransa p. Teresa i p. Jadwiga, również mieszkanka Suchowoli, oprowadziły pątników po symbolicznych miejscach związanych z ks. Jerzym. Panie przywołały wiele historii nieznanymi wcześniej pątnikom. Siostra bł. ks. Jerzego podzieliła się osobistymi wspomnieniami związanymi z życiem swojego brata, jak również z okolicznościami tragicznej śmierci męczennika. W bocznej nawie świątyni znajduje się ołtarz bł. ks. Jerzego. Autorem obrazu z wizerunkiem kapłana, jest suchowolski artysta Marek Karp.

Przy kościele znajdują się symboliczne groby bł. ks. Jerzego oraz ks. Stanisława Suchowolca. Obok nagrobków stoi krzyż hutników, który w dniu pogrzebu bł. ks. Jerzego Popiełuszki stał na jego mogile na warszawskim Żoliborzu. Ks. Stanisław Suchowolec od 1983 roku był wikariuszem w Suchowoli. Przyjaźnił się z bł. ks. Jerzym i jego rodziną. Późnym latem 1984 roku ks. Suchowolec sprawował eucharystię w kościele parafialnym. Kazanie miał bł. ks. Jerzy Popiełuszko.

Była to jedyna homilia, jaką w czasie swojego kapłańskiego życia Błogosławiony wygłosił w rodzinnej parafii w Suchowoli.

W centrum miasta, w parku obok kościoła stoi pomnik bł. ks. Jerzego, odsłonięty i poświęcony w 2010 r. Autorem – podobnie jak obrazu w świątyni – jest Marek Karp. Idąc do Izby Pamięci ks. Jerzego Popiełuszki, pielgrzymi mijali szkołę podstawową, do której uczęszczał Błogosławiony. Następnie nawiedzili samą Izbę, która staraniem ks. Stanisława Suchowolca została otwarta w 1986 roku. W jej zbiorach znajduje się wiele pamiątek po męczenniku: sutanna, koloratka, pisma, legitymacja szkolna, portrety bł. ks. Jerzego i zdjęcia z różnych okresów jego krótkiego życia. Jest też chrzcielnica, przy której został ochrzczony oraz ołtarz z kościoła w Suchowoli, przy którym sprawował eucharystię. Jest również stół z prosektoarium w Białymstoku, na którym wykonano sekcję zwłok bł. ks. Jerzego. W drodze do wsi Zabiele pątnicy zatrzymali się na cmentarzu w Suchowoli, gdzie modlili się przy grobie rodziców Błogosławionego – Władysława i Marianny Popiełuszko oraz Tomasza Popiełuszko – bata ks. Jerzego. W miejscowości Zabiele piechurzy wznowili wędrówkę zakończoną dzień wcześniej. Tego dnia szlak wiodł lewym brzegiem Biebrzy. Pątnicy przechodzili przez wioski Dolistowo Stare i Nowe, Wrocień, Dawidowiznę i Goniądz – małe i urocze, lecz wciąż nieodkryte miasteczko nad Biebrzą. Po ok. 28 km wędrowcy dotarli do celu pierwszego etapu pielgrzymki, którym była miejscowość Osowiec-Twierdza.

W sobotę 20 października 2018 roku grupa pielgrzymów jakubowych rozpoczęła drugi etap pielgrzymki „Z Podlasia do Warszawy” z Twierdzy-Osowiec. Po przejściu mostu na rzece Biebrzy pielgrzymi szli żółtym szlakiem turystycznym w kierunku wsi Klimaszewnica. Droga wiodła lasami, które mieniły się złotymi barwami jesieni. Z Klimaszewnicy pątnicy wędrowali przez Mścichy, Okrasin, Czachy, Łoje do miejscowości Wagi. Przemierzając otulinę Biebrzańskiego Parku Narodowego przechodzili obok licznych zielonych niczym wiosną pastwisk, na których majestatycznie poruszały się mlekodajne krowy. O tym, że zbliża się zima, przypominał wędrowcom klangor żurawi. Ptaki, lecąc w kluczach, opuszczały nadbiebrzańską krainę

i udawały się w cieplejsze strony. Żurawie skandynawskie i środkowoeuropejskie odlatują do Hiszpanii i Portugalii. Może żurawie znad Biebrzy udawały się do św. Jakuba w Santiago de Compostela? Na chwilę modlitewnej zadumy pątnicy zatrzymali się w kościele pw. św. Jadwigi w miejscowości Łoje. Po dotarciu do miejscowości Wagi, pielgrzymi pojechali na nocleg do Wizny, znanej z bohaterstwa w 1939 roku oddziału kpt. Władysława Raginisa¹.

Drugi dzień pielgrzymki rozpoczął się w miejscowości Wagi. Pątnicy przy blasku wschodzącego słońca wyruszyli w kierunku świątyni Jakubowej w Jedwabnem. Polami snuły się poranne mgły, które powoli znikwały w słonecznym świetle. Parafia św. Jakuba Apostoła w Jedwabnem została erygowana przez bp. Jakuba ok. 1415 roku².

Niedzielnej liturgii w Jedwabnem przewodniczył ks. infułat dr Jan Sołowianiuk, dostojna postać Kościoła Łomżyńskiego. W swojej homilii, odnosząc się do nauczania św. Jana Pawła II, podkreślał znaczenie i rolę rodziny we współczesnym społeczeństwie. Warto dodać, że świątynię licznie wypełniali miejscowi wierni, dla których rodzinny udział w niedzielnej Mszy św. jest normą. W liturgię włączyli się również bracia z Konfraterni św. Jakuba – Szczepan Grzesiuk i Piotr Szarko, którzy w pielgrzymich pelerynach czytali Liturgię Słowa. Umocnieni Eucharystią, pątnicy wyruszyli w kierunku Dobrzyjałowa, gdzie przy miejscowym kościele pw. św. Stanisława spotkała ich miła niespodzianka – skarbnik konfraterni brat Wiesław przejechał z Warszawy 170 km, aby służyć piechutom gorącą strawą. W ten jesienny dzień gorąca zupa dodała wszystkim energii, dzięki której pokonali ostatni odcinek drogi do miejscowości Mały Płock.

W sobotę 17 listopada 2018 roku grupa pielgrzymów jakubowych, rozpoczęła trzeci etap pielgrzymki z Małego Płocka. Proboszcz, ks. kan. dr Jan Stanisław Pieńkosz zapoznał pątników z historią pa-

¹ <http://www.1939.pl/bitwy/niemcy/bitwa-pod-wizna/index.html> [data dostępu: 23.06.2019].

² <http://www.ciekawepodlasie.pl/opis/279,Ko%C5%9Bci%C3%B3%C5%82+par.+p.w.+%C5%9Bw.+Jakuba+Aposto%C5%82a.htm> [data dostępu: 23.06.2019].

rafii, która została erygowana na początku XV wieku³. Brat Wiesław Czajka przedstawił rys historyczny kościołów Jakubowych na Mazowszu oraz przemyślenia na temat istoty pielgrzymowania.

Z Małego Płocka pielgrzymi wyruszyli w kierunku Drozdowa. Droga wiodła przez pola, łąki i lasy. Miłą niespodziankę sprawiła pątnikom pogoda – mimo deszczowej prognozy, dzień był słoneczny, a niebo bezchmurne. Tak na polach, jak i w lasach wędrowcy często widzieli przydrożne krzyże – drewniane, kamienne, metalowe – postawione kilkadziesiąt, a nawet ponad sto lat temu.

Idąc pośród pokrytych szronem malowniczych łąk i pól, przez bezlistne już lasy, wędrowcy doszli do miejscowości Piątница, której historia sięga końca XIV wieku. Pielgrzymi odpoczęli w małym parku przed kościołem i udali się do wsi Drozdowo, skąd pojechali na nocleg do Łomży. Tu, w katedrze św. Michała Archanioła uczestniczyli w wieczornej Mszy św. Liturgii przewodniczył proboszcz katedry, ks. kan. Marian Mieczkowski. Witając pielgrzymów jakubowych, zapytał: „Czy nasze miasto dobrze was przyjęło? Jeżeli byłyby jakieś problemy, proszę dać znać – pomożemy wam”. Słowa te wzbudziły wdzięczność w sercach pątników. Nie musieli jednak korzystać z pomocy wielebnego kapłana, gdyż zostali bardzo dobrze przyjęci w Seminarium Duchownym, które udzieliło im gościny na nocleg.

Drugi dzień pielgrzymki pątnicy rozpoczęli od uczestnictwa w porannej Mszy św. w zabytkowym kościele parafialnym pw. św. Jakuba Apostoła w Drozdowie. Tutejszą parafię utworzył biskup płocki w 1435 roku, nadając jej tytuł św. Jakuba Apostoła i św. Barbary. Na tylnej ścianie nawy obecnego kościoła, umieszczono tablice upamiętniające osoby związane z Drozdowem. Obszerną informację o tablicach memoratywnych przedstawiła siostra Regina Madej-Janiszek⁴. Dwie tablice dotyczą rodziny Lutosławskich. Jest również epitafium Romana Dmowskiego. Dmowski był zaprzyjaźniony z rodziną Lu-

³ <http://malyplock.diecezja.lomza.pl/aktualnosci/aktualnosci-parafialne/rys-historyczny-parafii-maly-plock.html> [data dostępu: 23.06.2019].

⁴ Pielgrzymka w listopadzie 2018 r. była ostatnią w doczesnym życiu Reginy Madej-Janiszek. Siostra Regina odeszła do Domu Ojca w grudniu 2018 r.

tosławskich. W ich dworku w Drozdowie spędził ostatnie pół roku swego życia i tam zmarł 2 stycznia 1939 roku⁵.

Po Mszy pielgrzymi wyruszyli w drogę. Dzień był typowo listopadowy – mglisty, pochmurny, wietrzny, ale piękno jesiennego krajobrazu Podlasia rekompensowało melancholijną aurę. Po kilku godzinach marszu pątnicy dotarli do wsi Rutki-Kossaki, gdzie nawiedzili zabytkowy kościół pw. św. Anny i św. Jakuba Apostoła.

W sobotę 26 stycznia 2019 roku grupa pielgrzymów jakubowych rozpoczęła czwarty etap pielgrzymki z Rutek-Kossaków. Po jesiennej pogodzie w Warszawie, widok prawdziwej zimy na Podlasiu cieszył oczy, ale ostry wiatr przy temperaturze minus 10 st. C. powodował odczuwalność zimna jak przy minus 15 st. C. Pątnicy początkowo wędrowali oblodzonymi drogami do Dębniak, następnie wśród ośnieżonych pól i lasów przez Czarnowo Undy, Gołasze Dąb do Jabłonki Kościelnej.

Po krótkim odpoczynku w Jabłonce Kościelnej pielgrzymi udali się w dalszą drogę. Przez Miodusy Wielkie i Nowy Skarżyn doszli do Starego Skarżyna, gdzie w miejscowym kościele pw. św. Maksymiliana Marii Kolbego zakończyli sobotnią wędrowkę. Nazajutrz, w mroźny niedzielny poranek pielgrzymi wyruszyli ze Starego Skarżyna do Andrzejewa. Tu, w kościele pw. Wniebowzięcia Maryi Panny uczestniczyli we Mszy św.

Andrzejewo, miejscowość leżąca na pograniczu Mazowsza i Podlasia, nieprzypadkowo znalazła się na drodze Pielgrzymów Jakubowych. W kwietniu 1910 roku zamieszkali tu państwo Julianna i Stanisław Wyszyńscy, rodzice przyszłego Prymasa Polski. Tutaj wychowywał się młody Stefan i tutaj pozostawił to, co związało go z Andrzejewem do końca życia – pamięć o ukochanej matce, która zmarła w Andrzejewie. Kardynał Wyszyński opowiadał o tym traumatycznym wydarzeniu słowami:

My, dzieci, siedząc w szkole, z lękiem nasłuchiwaaliśmy, czy nie biją dzwony kościelne. Dla nas byłby to znak, że matka już nie żyje. Kardynał

⁵ <https://historialomzy.pl/kosciol-w-drozdowie/>, dostęp 24.06.2019.

nał wspominał: Z Andrzejewem jestem związany bardzo mocno. Tutaj bowiem od roku 1910 wychowałem się; tutaj, jako 9-letni chłopiec, utraciłem matkę. Spoczywa ona na cmentarzu parafialnym. W tej świątyni po raz pierwszy przystąpiłem do Stołu Pańskiego. Tutaj uczyłem się służyć do Mszy Świętej i przez długi czas przy tym ołtarzu posługiwałem. W tym kościele w roku 1913 przyjąłem sakrament Bierzmowania z rąk biskupa Juliana Nowowiejskiego. W tej świątyni w Andrzejewie kształtowało się, rozwijało i dochodziło do świadomości moje powołanie kapłańskie. Tutaj postanowiłem, że pójdę do seminarium i będę pracował nad tym, aby zasłużyć sobie na łaskę kapłaństwa, i tu po raz pierwszy wyjawilem swoją tajemnicę mojemu Ojcu, który tyle lat służył ku większej chwale Bożej. Nie bez oporu otrzymałem od Ojca błogosławieństwo na drogę kapłaństwa Chrystusowego⁶.

Ojciec Stefana Wyszyńskiego pracował jako organista w miejscowym kościele.

Fragment wspomnień Prymasa Tysiąclecia parafianie umieścili na tablicy pamiątkowej położonej na kamieniu ustawionym przy murze okalającym kościół w Andrzejewie, skąd pielgrzymi wyruszyli do Czyżewa, gdzie nawiedzili miejscowy kościół pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła. Pierwszy drewniany kościół pod wezwaniem św. Jakuba Apostoła i Anny zbudowano w Czyżewie w XV wieku. Modlitwą w tym kościele pątnicy zakończyli styczniowe pielgrzymowanie.

W sobotę 16 lutego 2019 roku 21 pielgrzymów jakubowych rozpoczęło piąty etap pielgrzymki „Z Podlasia do Warszawy” z Czyżewa. W mglisty i chłodny poranek pątnicy wędrowali przez Brulino Lipskie i Słup do Zuzeli nad Bugiem, gdzie 3 sierpnia 1901 roku przyszedł na świat późniejszy Prymas Tysiąclecia Stefan kard. Wyszyński. Jego ojciec Stanisław był organistą w tutejszej parafii. Proboszcz miejscowego kościoła pw. Przemienienia Pańskiego ks. kan. Jerzy Krysztopa powitał Pielgrzymów Jakubowych w świątyni i poprowadził wspólną modlitwę, a także opowiedział historię parafii i kultu Prymasa Tysiąclecia.

⁶ <https://andrzejewo.info/2018/12/14/andrzejewo-w-biografii-prymasa-tysiaclecia/> [data dostępu: 25.06.2019].

Pielgrzymi jakubowi odwiedzili również znajdujące się nieopodal kościoła Muzeum Lat Dziecięcych Stefana Kardynała Wyszyńskiego mieszczące się w zrekonstruowanym drewnianym budynku dawnej szkoły powszechnej, która istniała już w 1900 roku. Do tej szkoły przyszły Prymas uczęszczał w latach 1908–1910. W muzeum odtworzono mieszkanie Julianny i Stefana Wyszyńskich, z częściowo zachowanym oryginalnym wyposażeniem oraz izbę szkolną z początku XX wieku. Miłą niespodzianką dla zmarzniętych piechurów była gorąca kawa i herbata przygotowana przez parafian w pobliskiej remizie.

Z Zuzeli Prymasowską Drogą św. Jakuba, wiodącą przez Nadbużański Park Krajobrazowy, pielgrzymi poszli do miejscowości Długie Grodzieckie, gdzie przenocowali w gospodarstwie agroturystycznym. Następnego dnia, w niedzielny poranek wraz ze wschodem słońca pątnicy wyruszyli w dalszą drogę. Szli malowniczą Doliną Dolnego Bugu, gdzie rzeka meandruje, a liczne starorzecza tworzą autonomiczne jeziora. Natura dawała wędrowcom liczne oznaki zbliżającej się wiosny. Około 15-kilometrowy odcinek drogi wzdłuż rzeki był czasem kontemplacji oraz przygotowania do niedzielnej Mszy św. w kaplicy w Rytelach-Święckich.

Eucharystię sprawował wikariusz parafii Prostyni ks. Błażej Samociuk. Celebrans powitał konfratrów oraz przybliżył parafianom, zaskoczonym wizytą pątników, sens pielgrzymki „Z Podlasia do Warszawy”. Bracia Szczepan Grzesiuk i Piotr Michalak włączyli się w sprawowanie liturgii – czytali lekcje. Po Mszy mieszkańcy Rytel Święckich zadawali pątnikom pytania o cel pielgrzymkowej wędrówki, trasę, trudności. Mówili też o kaplicy, którą wybudowali własnym sumptem i nakładem pracy, co przynosi im chlubę. Ojciec rzecznika Komisji Episkopatu Polski ks. Pawła Rytel-Andrianika z dumą mówił o swoim synu, który uczęszczał do szkoły podstawowej w Rytelach Święckich. Dalsza droga pątników wiodła przez Treblinkę do Prostyni, gdzie w miejscowej bazylice zakończyli sobotnio-niedzielne pielgrzymowanie.

W niedzielę 10 marca 2019 roku odbył się szósty etap podlasko-warszawskiej pielgrzymki. Trasa wiodła z Prostyni do Sadownego. W prostyńskiej Bazylice Trójcy Przenajświętszej i św. Anny pątnicy uczestniczyli we Mszy świętej, którą sprawował ks. Błażej Samociuk

w koncelebrze z ks. Łukaszem Suszko. Pielgrzymów serdecznie powitał proboszcz parafii ks. kan. Ryszard Zalewski.

Od ponad pięciuset lat Prostyni jest celem pielgrzymek zdążających tu z całej Polski. Wśród pielgrzymów, którzy przybywają na odpust, popularna jest tzw. *koza prostyńska* – ciasto, które jak głosi tradycja ma związek z dekretem carskim, wydanym po upadku powstania styczniowego w 1864 roku. Na mocy tego dekretu diecezja siedlecka uległa kasacji, a unicy zostali przypisani do kościoła prawosławnego. By móc przystępować do sakramentów świętych, unicy podlascy przybywali na odpust w Prostyni, jako handlarze kóz. Na pamiątkę tych wydarzeń zaczęto wypiekać charakterystyczne kozy z ciasta, które do dziś są sprzedawane podczas odpustu parafialnego.

Do sanktuarium Trójcy Przenajświętszej i św. Anny w Prostyni często przybywają rodzice spodziewający się potomstwa, aby polecić oczekiwane dziecko św. Annie, matce Bożej Rodzicielki. Prostyni to szczególne miejsce także dla rolników, ponieważ św. Anna objawiła się kobiecie pracującej na roli.

W ołtarzu głównym prostyńskiej świątyni znajduje się cudowna statua Trójcy Przenajświętszej przypominająca późnogotyckie rzeźby Wita Stwosza. O sanktuarium w Prostyni pamiętali trzej papieże. Św. Jan Paweł II w 2004 roku podarował świątyni kielich mszalny, który otrzymał z okazji 50-lecia swoich święceń kapłańskich. Benedykt XVI w 2012 roku podniósł kościół w Prostyni do godności bazyliki mniejszej. Papież Franciszek w 2016 roku poświęcił na Jasnej Górze ozdoby w formie korony i nimbu na statuetkę Trójcy Przenajświętszej.

Parafia prostyńska bliska była kard. Stefanowi Wyszyńskiemu, który mawiał: *Jeśli chcesz doznać łaski, jedź do Prostyni*. Rodzice Prymasa Polski wzięli ślub w prostyńskim kościele, a ojciec kardynała Stanisław Wyszyński był organistą w tej świątyni⁷.

Po opuszczeniu Prostyni, w drodze do Sadownego pątnicy odprawiali Drogę Krzyżową, do której rozważania napisał brat Piotr Michalak.

⁷ <https://www.niedziela.pl/artykul/39541/nd/Zarys-historii-parafii-pw-Trojcy> [data dostępu: 26.06.2019].

W sobotę i niedzielę 30–31 marca 2019 roku pielgrzymi jakubowi odbyli siódmy etap pielgrzymki „Z Podlasia do Warszawy”. Trasa wiodła z Sadownego do Chrząnego. W sobotni poranek, pątnicy zgromadzili się przed kościołem parafialnym w Sadownem, skąd wyruszyli w drogę. Początkowo, przez kilka kilometrów wędrowcy szli wspólnie, wolnym tempem rozważając Drogę Krzyżową oraz tajemnice różańcowe. Po zakończeniu wspólnych modlitw, pątnicy wędrowali swoim indywidualnym rytmem. Sobotnia droga wiodła przez Puszcę Kamieniecką. Obszary słabo zaludnione, porośnięte lasami sosnowymi i dębowymi, sprzyjały wyciszeniu i kontemplacji piękna dzieł Bożych. W tę słoneczną i ciepłą sobotę, wiosna zagóściła na pątniczej trasie. Jej oznaki w postaci kwitnących zawilców i kaczeńców radowały wzrok i koili duszę. Pielgrzymi szybko przeszli drogę przez miejscowości: Zarzетка, Grabiny, Szyńkarzyna, Brzuza, Jerzyska, Nakole aż do rzeki Liwiec. Po przekroczeniu Liwca w Kamieńczyku, pątnicy przez Świniotop doszli do wsi Loretto, która była celem ich sobotniej drogi. Wspólne wędrowanie zakończyła Msza św. sprawowana specjalnie dla pielgrzymów jakubowych przez o. Jerzego Grzankę ze Zgromadzenia Najświętszych Serc Jezusa i Maryi oraz Wierzytwej Adoracji Najświętszego Sakramentu Ołtarza. Ojcowie Sercanie Biali pełnią posługę duszpasterską w Sanktuarium Matki Bożej Loretańskiej w Loretto, które w 1928 roku założył bł. ks. Ignacy Kłopotowski, ówczesny proboszcz parafii Matki Bożej Loretańskiej w Warszawie. Z jego inicjatywy w 1920 roku powstało Zgromadzenie Sióstr Matki Bożej Loretańskiej. Siostry posługiwały w ośrodku kolonijnym dla dzieci z ubogich rodzin i dla starszych kobiet, założonym przez ks. Ignacego we wsi Zenówka. Rok później nazwa wsi została zmieniona na Loretto, w nawiązaniu do Sanktuarium Świętego Domku Matki Bożej w Loreto (pisane przez jedno „t”) we Włoszech. Bł. ks. Ignacy Kłopotowski spoczywa w kaplicy Sanktuarium w Loretto⁸. Jest jednym z patronów Drogi św. Jakuba Via Libertatis.

⁸ <http://www.loretanki.pl/> <http://www.loretanki.pl/Sanktuarium> [data dostępu: 26.06.2019].

W niedzielny poranek 31 marca 2019 roku pątnicy wyruszyli z Loretto w kierunku Jadowa, gdzie w kościele pw. św. Jakuba Apostoła wzięli udział we Mszy św., którą sprawował miejscowy proboszcz ks. Stanisław Lewiński. 15 września 2013 roku arcybiskup warszawsko-praski Henryk Hoser podniósł kościół w Jadowie do rangi Sanktuarium Świętego Krzyża⁹.

Z Jadowa, idąc wśród urokliwych pól przez Piaski, Wujówkę i Sulejów pątnicy dotarli do miejscowości Chrząne, gdzie zakończyli 60-kilometrowe sobotnio-niedzielne pielgrzymowanie.

W Niedzielę Miłosierdzia Bożego 28 kwietnia 2019 roku droga 8 etapu pielgrzymki „Z Podlasia do Warszawy” wiodła z Chrząnego przez Tłuszcz, Krusze i Klembów do Ostrówka. Klembów i Ostrówek – to miejscowości związane z życiem św. Siostry Faustyny Kowalskiej. W Ostrówku przyszła Święta przez rok (od lipca 1924 – do sierpnia 1925) pracowała u Aldony i Samuela Lipszyców, jako pomoc domowa. Św. Faustyna codziennie chodziła z Ostrówka do odległego o 8 km Klembowa na Mszę św. do kościoła pw. św. Klemensa. W klembowskiej świątyni złożyła Chrystusowi prywatny ślub czystości 18 czerwca 1925 roku, jeszcze przed wstąpieniem do Zgromadzenia Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia w Warszawie, co uczyniła 1 sierpnia 1925 roku.

W Ostrówku, przy ołtarzu polowym nieopodal Domu św. Faustyny pielgrzymami uczestniczyli we Mszy św. Uroczystościom Niedzieli Miłosierdzia Bożego przewodniczył ks. prałat Stanisław Markowski.

W niedzielę 19 maja 2019 roku odbył się 9 etap pielgrzymki „Z Podlasia do Warszawy”. Grupa pątników wędrowała z Ostrówka przez Karolew, Poświętne, Nowe Ręczaje, Mostówkę, Majdan, Ossów do Zielonki. Pierwszy postój na pielgrzymiej drodze miał miejsce w Poświętnem. Pielgrzymi uczestniczyli we Mszy św. w miejscowym kościele pw. św. Jana Chrzciciela i św. Wojciecha Biskupa Męczennika.

Niedzielną Mszę św. sprawował ks. proboszcz Robert Kalisiak. Po eucharystii gospodarz zaprosił pielgrzymów na pątnicze śniadanie.

⁹ <http://fakty-wwl.pl/artykuly/784/> [data dostępu: 26.06.2019].

Pokrzepieni na duszy i ciele piechurzy wyruszyli w dalszą drogę. Po kilkunastokilometrowej wędrówce doszli do Ossowa, gdzie odpoczęli pod krzyżem upamiętniającym miejsce śmierci ks. Ignacego Skorupki, który zginął 14 sierpnia 1920 roku w bitwie z bolszewikami. W pierwszą rocznicę bitwy ustawiono krzyż, który został zniszczony przez żołnierzy Armii Czerwonej w 1944 roku. Obecny krzyż, ustawiony 11 kwietnia 1981 roku pobłogosławił papież Jan Paweł II 13 czerwca 1999 roku. Na krzyżu znajduje się kilka tabliczek. Jedna z nich informuje, że ks. Ignacemu Skorupce pośmiertnie został przyznany Srebrny Order Virtuti Militari. Jest też informacja, że Ksiądz otrzymał pośmiertnie stopień wojskowy majora.

W 1939 roku w pobliżu domu gospodarza Romana Orycha, do którego po bitwie zostało przeniesione ciało ks. Skorupki, ustawiono obelisk, na którego ścianach umieszczono krzyż, odznaczenie wojskowe i wizerunek Orła Białego. Na niewysokim postumencie, na którym stoi obelisk, znajduje się tablica z napisem: *W obronie ojczyzny prowadząc żołnierzy do ataku poległ śmiercią bohaterską ks. mjr Ignacy Jan Skorupka kapelan 236 pułku legii akademickiej. Duszę i ciało nasze wydaliśmy za prawa ojczyste, wzywając Boga, aby narodowi naszemu był łaskawym. Fundatorem nowego krzyża oraz tablicy na obelisku jest Marian Jeznach¹⁰.*

Po krótkim odpoczynku pątnicy udali się na miejscowy cmentarz i do Sanktuarium Matki Bożej Zwycięskiej. W bitwie pod Ossowem, zakończonej polskim zwycięstwem, zginęło kilkuset żołnierzy ochotników, w tym studentów i gimnazjalistów z warszawskich szkół. Zostali pochowani w zbiorowych mogiłach na skraju poligonu wojskowego założonego jeszcze w 1888 roku przez władze carskie. Najpierw postawiono wśród mogił duży drewniany krzyż, a w 1924 roku odsłonięto pomnik z nazwiskami 69 poległych, których ciała udało się zidentyfikować bezpośrednio po walkach. Do uświetnienia tego miejsca przyczynił się Jan Zaorski, ojciec jednego z ochotników

¹⁰ <http://www.polskaniezwykla.pl/web/place/26300,ossow-miejsce-smierci-ks--skorupki.html> [data dostępu: 29.06.2019].

poległych pod Ossowem. W 1928 roku wzniesiono kaplicę pw. Matki Bożej Zwycięskiej, od 15 sierpnia 2007 roku w Ossowie jest parafia i Sanktuarium Matki Bożej Zwycięskiej.

Z Ossowa, wzdłuż poligonu Wojskowego Instytutu Technicznego Uzbrojenia pątnicy przeszli do Zielonki, gdzie zakończyli niedzielne pielgrzymowanie.

W niedzielę 2 czerwca 2019 roku pielgrzymi jakubowi przeszli ostatni, 10 etap pielgrzymki „Z Podlasia do Warszawy”. Idąc ulicami Zielonki, przez łąki i piękny las mieszany z przewagą wysokich sosen, odnawiali i uzupełniali znakowanie Drogi św. Jakuba *Cudu nad Wisłą*. Na Targówku Fabrycznym nawiedzili kościół pw. Zmarłych wstania Pańskiego. Następnie wędrowcy modlili się w Bazylice Najświętszego Serca Pana Jezusa. Dalej Droga Jakubowa doprowadziła pątników do Sanktuarium Matki Bożej Zwycięskiej na Kamionku. Obecna świątynia została wzniesiona w latach 1929–1931, jako wotum wdzięczności za zwycięstwo w Bitwie Warszawskiej w 1920 roku.

Przechodząc przez Pragę, pielgrzymi zatrzymali się przy krzyżu upamiętniającym „rzeź Pragi”. Drugim miejscem zadumy był głaz z tablicą poświęconą pamięci ks. płk. Szymona Fedorenki, naczelnego prawosławnego kapelana WP zamordowanego w Katyniu w 1940 roku oraz jego trzech synów, którzy zginęli w czasie II wojny światowej. Po krótkiej modlitwie za pomordowanych i poległych pielgrzymi udali się na Stare Miasto. Tu, przy grobie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Bazylice Archikatedralnej pw. Męczeństwa św. Jana Chrzciciela modlili się o beatyfikację Prymasa Polski.

Z archikatedry warszawskiej pielgrzymi przeszli do katedry polowej WP, gdzie czekała na nich zimna woda, kawa i herbata przygotowane przez grupę misyjną Ordynariatu Polowego WP. Z katedry polowej WP pątnicy, wraz z ks. płk. Zbigniewem Kępą, przeszli do kościoła pw. Św. Stanisława Kostki, gdzie uczestniczyli we Mszy św. Po liturgii modlili się przy grobie bł. ks. Jerzego Popiełuszki o kanonizację męczennika. Ta modlitwa zakończyła trwającą 10 miesięcy weekendową pielgrzymkę konfratrów Jakubowych „Z Podlasia do Warszawy”.

* * *

Pielgrzymi jakubowi, którzy szli w pielgrzymce „Z Podlasia do Warszawy” składają wyrazy głębokiej wdzięczności Wszystkim Dobrodziejom swej Drogi. Dziękują oni za patronat honorowy, który nad pielgrzymką objęli: biskup połowy WP – bp Józef Guzdek, metropolita warszawski – Kazimierz kard. Nycz, metropolita białostocki – abp Tadeusz Wojda, biskup diecezjalny ełcki – bp Jerzy Mazur, biskup diecezjalny łomżyński – bp Janusz Stepnowski oraz przewodniczący NSZZ „Solidarność” Region Podlaski – Józef Mozolewski.

Pielgrzymi jakubowi dziękują księżom, którzy świadczyli im posługę kapłańską i umożliwiali czynne uczestnictwo w Eucharystii, bo *my, chrześcijanie, nie możemy żyć bez niedzieli*¹¹, a także poszerzali ich wiedzę o dziejach miejsc na trasie pielgrzymki, jak też o znamienitych postaciach, które zapisały się w historii życia duchowego Podlasia i Mazowsza: ks. Krzysztofowi Bronakowskiemu, proboszczowi parafii św. Jakuba Apostoła w Sztabinie; ks. Tomaszowi Małyszko, proboszczowi parafii Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Suchowoli; ks. Tomaszowi Żywno, wikariuszowi tejże parafii; ks. kan. dr Janowi Stanisławowi Pieńkoszowi, proboszczowi kościoła pw. Znalezienia Krzyża Świętego w Małym Płocku; ks. kan. Marianowi Mieczkowskiemu, proboszczowi katedry św. Michała Archanioła w Łomży; ks. infułatowi dr Janowi Sołowianiukowi, zasłużonemu pracownikowi Łomżyńskiej Kurii Diecezjalnej; ks. Jerzemu Krysztopie, proboszczowi parafii pw. Przemienienia Pańskiego w Zuzeli; ks. Błażejowi Samociukowi, wikariuszowi parafii w Prostyni; ks. Łukaszowi Suszko wikariuszowi tejże parafii; o. Jerzemu Grzance ze Zgromadzenia Najświętszych Serc Jezusa i Maryi oraz Wierzytwej Adoracji Najświętszego Sakramentu Ołtarza w Loretto; ks. Robertowi Kaliśiakowi, proboszczowi kościoła św. Jana Chrzciciela i św. Wojciecha Biskupa Męczennika w Poświętnem; ks. Stanisławowi Lewińskiemu,

¹¹ Benedykt XVI, *Rozważania nas modlitwą „Anioł Pański”*, 12 czerwca 2005 r. <https://www.deon.pl/religia/serwis-papieski/benedykt-xvi/aniol-panski-benedykt-xvi/art,11,msza-sw-niedzieln.html> [data dostępu: 23.06.2019].

proboszczowi kościoła św. Jakuba Apostoła w Jadowie; s. Cecylii ze Zgromadzenia Sióstr Matki Bożej Loretańskiej, która zorganizowała pobyt pielgrzymów w Loretto; ks. diakonowi Łukaszowi z Wyższego Seminarium Duchownego im. Papieża Jana Pawła II w Łomży za trud przygotowania pątnikom noclegu w murach tej placówki.

Pielgrzymi jakubowi dziękują osobom świeckim: Pani Teresie Boguszewskiej, siostrze bł. ks. Jerzego Popiełuszki oraz Pani Jadwidge – kustoszowi Izby Pamięci ks. Jerzego Popiełuszki, za przybliżenie im pięknego życia i tragicznej śmierci Błogosławionego; Parafianom z Zuzeli za poczęstunek; Państwu Annie i Januszowi Kozłowskiemu, właścicielom gospodarstwa agroturystycznego w Długich Grodzieckich za gościnne przyjęcie; pielgrzymi pragną zapewnić Panią Annę i Pana Janusza, że w przemierzając Drogę Jakubową modlili się o spełnienie ich największego marzenia.

Pielgrzymi jakubowi dziękują Bratu Wiesławowi Czajce za przedstawienie w Małym Płocku zarysu historycznego kościołów pw. św. Jakuba na Mazowszu i rozważań na temat istoty pielgrzymowania oraz za trud przygotowania i dowiezienia gorącego posiłku do Dobrzyjałowa oraz Tym, którzy pielgrzymowali z nimi duchowo. Wszystkim niewymienionym z imienia i nazwiska, którzy sprawili, że pielgrzymka „Z Podlasia do Warszawy” pozostawiła trwałe ślady w ich sercach.

Niech św. Jakub ma w swojej opiece Wszystkich Dobrodziejów pielgrzymów jakubowych!

Bibliografia

- <http://www.1939.pl/bitwy/niemcy/bitwa-pod-wizna/index.html> [data dostępu: 23.06.2019].
- <http://www.ciekawepodlasie.pl/opis/279,Ko%C5%9Bci%C3%B3%C5%82+par.+p.w.+%C5%9Bw.+Jakuba+Aposto%C5%82a.htm> [data dostępu: 23.06.2019].
- <http://malyplock.diecezja.lomza.pl/aktualnosci/aktualnosci-parafialne/ryshistoryczny-parafii-maly-plock.html> [data dostępu: 23.06.2019].
- <https://historialomzy.pl/kosciol-w-drozdowie/> [data dostępu: 24.06.2019].

<https://andrzejewo.info/2018/12/14/andrzejewo-w-biografii-prymasa-ty-siaclecia/> [data dostępu: 25.06.2019].

<https://www.niedziela.pl/artykul/39541/nd/Zarys-historii-parafii-pw-Trojcy> [data dostępu: 26.06.2019].

<http://www.loretanki.pl/> <http://www.loretanki.pl/Sanktuarium> [data dostępu: 26.06.2019].

<http://fakty-wwl.pl/artykuly/784/> [data dostępu: 26.06.2019].

<http://www.polskaniezwykla.pl/web/place/26300,ossow-miejsce-smierci-ks--skorupki.html> [data dostępu: 29.06.2019].

Benedykt XVI, *Rozważania nas modlitwą „Anioł Pański”*, 12 czerwca 2005 r.

<https://www.deon.pl/religia/serwis-papieski/benedykt-xvi/aniol-panski-benedykt-xvi/art,11,msza-sw-niedzielna.html> [data dostępu: 23.06.2019].